

« zurück blättern vor »

FORT int., ab 1731; auch *furt*. 1) ‘Weg!, Hinfort!’ – ‘precz!, fora!, w drodze!’: †1731 Jabł, SW *F[furt] stąd, bezbożne dewotki!* ○ (1755–1758) 1772–1775 Boh.Kom. 1 438, L *Fort fort! nie masz tu miéjsca w moim domu.* ○ 1781 Zb-Gd 21, WĘGKOM 105 *Fort z mego domu, ani mi się pokazuy więcey na oczy.* ○ 1783 Zabł.Z.S. 41, L *Nie masz służby, fort fort z domu!* ○ 1775–1806 Teat.18b 45, L *Fort ztąd!* ○ (1792) 1950 Bogusł.W. Henryk 120–121, DOR *Wsadziwszy Jmość Dobrodziejkę w karetę dobrze zamkniętą, dalej z nią do portu, a jutro fort do Ameryki.* ○ (†1861) 1880 Chodź.Pisma I 94, DOR *Wybieraj się waćpan w drogę, pan nasz ożenił się; wziął wielki posag i wszystkich waćpanów wypędzi, fort! fort! mospanie fort!* ○ [LBel.] (1887) 1922 Dyg.Spod 50, WIECZ *Wszystko pójdzie fort!* – L, SWIL, SW, LSP, DOR (daw.). 2) ‘Ausdruck, der zur Bezeichnung schnellen, plötzlichen Verschwindens oder der Flucht gebraucht wird’ – ‘wyraz używany dla określenia szybkiego i nagłego zniknięcia, wybiegnięcia, ucieczki’: (†1849) 1949 Słow.Fant. 299, DOR *Pobiegła. – Męka to jakaś okrutna, która tę panią tak po lasach goni! Chciałem przyjść z radą – a ona furt! za dom i pociąta nad staw...* ○ †1887 Krasz., SW *Z dnia na dzień zaświta wam co głowie, F[furt]! i już ich niema.* – SW, LSP, DOR. ◇ **Var:** *fort* int., 1775–1806 Teat.18b 45, L ○ [LBel.] (1887) 1922 Dyg.Spod 50, WIECZ – L, SWIL, SW (gw.), DOR; *furt* int., †1731 Jabł, SW – SW (gw.), LSP. ◇ **Etym:** nhd. *fort* adv., ‘weg, hinweg’, GRI. ◇ **Konk:** *precz* int., bel. seit 1386, STP, zuerst geb. MAČZ; *won (wen)* adv., bel. seit 1438, STP, zuerst geb. L. ◇ **Hom:** *fort* subst. m., ‘starker Wodka, Schnaps’, bel. seit 1534, SPXVI, zuerst geb. L; *fort* subst. m., ‘Befestigungsanlage’, bel. seit 1612, BAR, zuerst geb. SWIL. †*furt*. ❖ Nhd. *fort* wurde wohl zunächst als *fort* und als *furt* (s. Beleg von †1731) entlehnt. Bei der älteren Entlehnung hat sich der deutsche Vokal durchgesetzt, für die spätere Entlehnung konnte sich *furt* nicht vollständig behaupten. Vgl. †*furt*.

« zurück blättern vor »